

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 เพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัยของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

The Development of Learning Activity Package Using the Four Noble
Truths Method for Promoting the Cause Factor Inquiry Thinking Ability
of the 3rd Secondary Students

พระประหยัด อภินันโท (หมื่นศรีพรหม)¹ สมชัย ศรีนोक² นิเวสน์ วงศ์สุวรรณ³

Phraprayad Abhinanto (Muan Si Phrom), Somchai Srinok, Niwes Wongsuwan

บทคัดย่อ (Abstract)

การนำเสนอบทความครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 ในการส่งเสริมความสามารถทางการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย 2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3. เปรียบเทียบความสามารถทางการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัยของนักเรียน และ 4. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 กลุ่มประชากรได้แก่ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเขากำแพง อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ซึ่งได้จากการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 31 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดความสามารถทางการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย และแบบสอบถามระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนรายวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง อัตถะ 3 และ ปัญญา 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่า t-test dependent ผลการวิจัยดังกล่าว พบว่า 1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาความสามารถทางการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการทดสอบก่อนเรียนมีประสิทธิภาพของกระบวนการเฉลี่ยร้อยละ 78.85 หลังเรียนมีประสิทธิภาพของผลลัพธ์เฉลี่ยร้อยละ 81.31 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

Received: 2021-09-16 Revised: 2021-10-12 Accepted: 2021-10-15

¹ สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Department of Social Studies Teaching, Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya
University. Corresponding Author e-mail: sairoong.bub@mcu.ac.th

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

2. ผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง อัตถะ 3 และ ปัญญา 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 มีความสามารถทางการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัยเรื่อง อัตถะ 3 และ ปัญญา 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4. ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 อยู่ในระดับมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้; อริยสัจ 4; การคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย

Abstract

This research work was presented with 4 objectives as follows: 1.To find the effectiveness of Learning Activity Package Using the Noble Truths Method for Promoting the Cause Factor Inquiry Thinking Ability. 2.To compare the achievement of students' learning. 3.To compare the ability of students' causal factor inquiry thinking ability and 4. To study the satisfaction of the 3rd Secondary towards The Development of Learning Activity Package Using the Noble Truths Method. The populations were used as the 3rd Secondary Students.amount 31 persons by using purposive Sampling was the students in 2nd term of Ban Khao Kampaeng, U-thong District, Suphanburi Province. The tools used in this research work were Learning Activity Package Using the Noble Truths Method, Academic Achievement Test, Causal Factor Inquiry Thinking Ability test and students' satisfaction assessment form of their learning Buddhist subject about Atta 3 and wisdom 3. All of data in this research work analyzed with Percentage, Means, Standard Deviation and T-test dependent. The results of the research work were as follows: 1) The result of the pre-test for Learning Activity Package Using the Noble Truths Method to develop Causal Factor Inquiry Thinking Ability of the 3rd Secondary Students was effective with the Average Mean process of 78.85 %. Moreover, the result of the post-test was effective with the Average result of 81.31 % along the standard criterion of 80/80. 2) Students who were taught with the Noble Truths Method with achievement learning about Atta 3 and wisdom 3 had the achievement after learning higher than before learning with statistical significance at .05. 3) Students who were taught with the Noble Truths Method with Causal Factor Inquiry Thinking Ability about Atta 3 and wisdom 3 had the achievement after learning higher than before learning with statistical significance

at .05. 4) Students were so satisfied with the Noble Truths Method in the highest level with statistical significance at .05.

Keywords: Development of Learning Activity Package; Four Noble Truths Method; Four Noble Truths Method

บทนำ (Introduction)

ประชาคมโลกในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการติดต่อสื่อสาร เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โลกไร้พรมแดนและทำให้พลเมืองโลกมีการติดต่อสัมพันธ์กันได้อย่างรวดเร็วขึ้น นำไปสู่การผสมผสานความคิด ค่านิยม ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษยชาติที่นำโลกเข้าสู่ยุคแห่งการจัดระเบียบทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งมีผลต่อทุกชาติทุกภาษา ประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้เช่นกัน จึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ด้วยการมุ่งพัฒนาคนและคุณภาพของคนในชาติ โดยตระหนักว่าคนเป็นปัจจัยและผลลัพธ์ที่สำคัญต่อประเทศ การพัฒนามนุษย์นั้นต้องอาศัยการศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาเพื่อให้มนุษย์มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ดังนั้น การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญต่อการแก้ปัญหาสังคมและการพัฒนาประเทศโดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวไว้ใน มาตรา 28 วรรคสอง “สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบ ต่อสังคม กระทรวงศึกษาธิการจัดทำหลักสูตรแกนกลางขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเรียนรู้ และพัฒนาให้เกิดความสมดุล คำนึงถึงพัฒนาการทางสมองและหูปัญญา ได้กำหนดให้ผู้เรียนต้องเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ และมีความมุ่งหมายหลักเพื่อการพัฒนาคนให้สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย ทางจิต ทางสังคมและทางปัญญา หรือจิตวิญญาณ ให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้แก่สังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข และมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ โดยการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ประการหนึ่งที่สำคัญคือ ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542, 2542)

กระบวนการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเป็นธรรมชาติ และสอดคล้องกับการดำเนินชีวิต มีความรู้ความสามารถที่จะคิดวิเคราะห์แยกแยะไตร่ตรองอย่างมี

เหตุผลอย่างเด่นชัดให้เกิดทักษะระดับสูงขึ้นได้นั้น จำเป็นต้องมีแนวทางการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีหลักการและมีกระบวนการที่เหมาะสม โดยมีเป้าหมายในการสอน เพื่อกระตุ้นการฝึกฝนให้เกิดทักษะการคิดตามที่ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกทักษะและกระบวนการคิดจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาสติปัญญาของเด็ก เพื่อให้เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพสำหรับเป็นกำลังสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ (นันทนธร บรรจงปฐ, พชร ปรีดาสุริยชัยและขวัญคุณฐิ์ แซ่อึ้ง, 2560) ในเรื่องการคิดและการเรียนรู้ของมนุษย์นั้น ทั้งนักปราชญ์ นักวิทยาศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญ นักการศึกษาแต่ละท่านต่างก็เห็นตรงกันว่า การคิดเป็นสิ่งที่เรียนรู้และสามารถพัฒนาได้ และจำเป็นต้องสอนตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อให้มีทักษะและกระบวนการคิดที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีความพร้อมในการพัฒนาด้านสติปัญญาเกี่ยวกับการคิดที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรมตามหลักทฤษฎีของเพียเจต์ (บ้านจอมยุทธ, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้แก่ การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง การทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคม การเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงเป็นกลุ่มสาระที่ศึกษาเรื่องการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และ สังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนรู้ในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรมเป็นวิชาหนึ่งซึ่งมีความสำคัญ ได้กำหนดมาตรฐานให้ผู้เรียนเรียนรู้และเข้าใจประวัติความสำคัญของศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา เข้าใจและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี ดังนั้น การเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้คู่คุณธรรม อันเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันและพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคมอย่างมีความสุข การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการพัฒนาชีวิตมีความเหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบัน จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง (วรธาร ทัดแก้ว, 2563) การนำพุทธวิธีการสอนแบบอริยสัจ 4 ซึ่งเป็นวิธีการแห่งปัญญา และการแก้ไขปัญหามาตามระบบแห่งเหตุผล มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการส่งเสริมความสามารถในการคิดให้กับนักเรียนและฝึกให้นักเรียนรู้จักคิด มีระเบียบขั้นตอนในการคิด รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล และรู้จักการตัดสินใจสนใจอย่างฉลาด (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2556) จึงเป็นวิธีการส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดหาเหตุปัจจัยอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย คือ พิจารณาปรากฏการณ์ที่เป็นผล ให้รู้จักสภาวะที่เป็น

จริงหรือพิจารณาปัญหา หาหนทางแก้ไข ด้วยการค้นหาสาเหตุและปัจจัยต่าง ๆ ที่สัมพันธ์ ส่งผลสืบทอดกันมา มี 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) การคิดแบบปัจจัยสัมพันธ์ เช่น เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เพราะสิ่งนี้เกิดขึ้น สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น หรือเมื่อสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้จึงไม่มี เพราะสิ่งนี้ดับ สิ่งนี้จึงดับ เป็นต้น 2) คิดแบบสอบสวน หรือตั้งคำถาม เช่น สิ่งนี้เกิดขึ้นเพราะมีอะไร หรือมีอะไรเป็นปัจจัยที่ทำให้สิ่งนี้เกิดขึ้น (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตโต), (2546))

สภาพการจัดการเรียนรู้โรงเรียนบ้านเขากำแพง จากการศึกษารายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สาม มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 83.15 และจากข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาด้านผลการจัดการศึกษา พบว่า ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบทั้งการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ และคิดไตร่ตรอง และควรได้รับการจัดกิจกรรมเสริมในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), (2554)) เมื่อวิเคราะห์รายงานการประเมินคุณภาพการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 จะพบว่า ครู/ผู้สอนมีความสัมพันธ์ที่ส่งผลคุณภาพไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีครูเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีการคิดเป็น ทำเป็น และเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแก่ผู้เรียน จึงอาจกล่าวได้ว่า ครู เป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความสนุก น่าสนใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิด มีความอยากรู้อยากเห็นและอยากลงมือปฏิบัติ

ด้วยเหตุผลที่กล่าวนี้ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะนำวิธีการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 มาจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัยกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีพัฒนาการคิดค้นหาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดมีสิ่งนั้น และหาวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการแห่งปัญญา เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพทั้งด้านการเรียนและชีวิตที่ดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 ในการส่งเสริมความสามารถทางการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลการทดสอบด้านประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Research) ทำการทดลองโดยใช้รูปแบบ One Group Pre-test Post-test Design (สุรพล พรหมกุล, 2554 :319) มีขั้นตอนการดำเนินการ (Research Process)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเขากำแพง ตำบลดอนคา อำเภอลำดวย จังหวัดสุพรรณบุรี ดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เนื่องจากมีผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวน 31 คน ซึ่งกำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบทดสอบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ปรับแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคู่มือการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบการเรียนรู้ แล้วนำผลการตรวจสอบมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) หาค่าวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน (Pre-test) และ (Post-test) มีค่า IOC = 1.00

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบวัดความสามารถในการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย และ 4) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการทดสอบชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 ก่อนเรียนมีประสิทธิภาพของกระบวนการเฉลี่ยร้อยละ 78.85 หลังเรียนมีประสิทธิภาพของผลลัพธ์เฉลี่ยร้อยละ 81.31
2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 เรื่อง อัตตะ 3 และปัญญา 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน จากการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 มีความสามารถในการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัยของผู้เรียนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ที่มีต่อการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 ดังนี้

1) ขั้นนำ เริ่มกิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระทำสมาธิ 5 นาที ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ทำแบบทดสอบก่อนเรียน ครูนำเสนอเรื่องที่จะเรียน ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น

2) ขั้นสอน ครูให้ความรู้เกี่ยวกับการแก้ปัญหาโดยใช้ขั้นตอนของอริยสัจสี่ ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 6-7 คน โดยคณะนักเรียน กลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง กลุ่มอ่อน ให้นักเรียนเลือกตั้งประธาน และเลขานุการกลุ่ม ให้นักเรียนศึกษาเอกสารประกอบความรู้ นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละกลุ่มตามขั้นตอนของอริยสัจสี่ ดังนี้

2.1) ขั้นทุกข์ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านเอกสารประกอบการเรียนที่ 1 เมื่ออ่านจบให้สมาชิกแต่ละกลุ่มช่วยกันอภิปรายปัญหาต่าง ๆ ที่พบในเรื่องโดยมีประธานกลุ่ม ดำเนินการและเลขานุการกลุ่มบันทึกการอภิปรายและสรุปผล

2.2) ขั้นสมุทัย ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาที่พบในขั้นทุกข์และวิเคราะห์ สรุปผลในแบบฝึกที่ 1 การคิดตามขั้นตอนของอริยสัจสี่

2.3) ขั้นนิโรธ นักเรียนเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดที่พบในขั้นสมุทัยโดยศึกษาเพิ่มเติมจากแบบเรียนและเอกสารประกอบความรู้

2.4) ขั้นมรรค นักเรียนส่งตัวแทนของแต่ละกลุ่มนำเสนอแนวทางแก้ปัญหาหน้าชั้นเรียน

3) ขั้นสรุปผล ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป นักเรียนจดบันทึกลงในสมุด

เมื่อพิจารณาทั้ง 3 ขั้นตอนนี้จะพบว่าได้มีการเน้นกระบวนการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย คือ ลำดับที่ 2.1 การอภิปรายปัญหา 2.2 ร่วมกันวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และลำดับที่ 2.3 เสนอวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด

สรุปได้ว่า ผลจากการทดลองภาคสนามกับกลุ่มทดลองโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย ผลการทดสอบก่อนเรียนมีประสิทธิภาพของกระบวนการเฉลี่ยร้อยละ 78.85 หลังเรียนมีประสิทธิภาพของผลลัพธ์เฉลี่ยร้อยละ 81.31 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรอนงค์ ศรีชัยสุวรรณ และคณะ (2558) วิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดการสอนแบบอริยสัจ 4 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ชุดการสอนแบบอริยสัจ 4 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 81.42/86.85 อัญไอรินทร์ ราชวงศ์ (255) ทำวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ศาสนา ศีลธรรม

จริยธรรม ตามวิธีสอนแบบอริยสัจ 4 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ภูมิประเทศสภาพ 85.45/88.641) และพระมหาประเสริฐ ขาตเมธิ (โนโธสง) และคณะ (2561) วิจัยเรื่อง การใช้วิธีสอนแบบอริยสัจ 4 ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจ 4 ในสาระพระพุทธศาสนา มีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้เรียนเกิดความสนใจ ตื่นเต้นและมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระเป็นอย่างดี

2. ผลการประเมินประสิทธิผลของการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 ที่เน้นกระบวนการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัยจะช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดเวทีให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ในเรื่องเหตุและผลที่สัมพันธ์กันจนนำไปสู่การตกผลึกถึงแนวทางการแก้ปัญหา ซึ่งเน้นทักษะกระบวนการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ได้คิดและวิเคราะห์ปัญหาที่มีและสอดคล้องกับชีวิตประจำวันด้วยตนเอง ซึ่งผลการวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2553 ที่ระบุเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนว่า

“...การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปพัฒนาตนเองให้เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี...” (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2561) และสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) ที่กล่าวว่า

“... เด็กตั้งแต่อายุ 11 ปี จนถึงวัยรุ่นใหญ่ เป็นขั้นปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม (Formal Operational Stage) เป็นช่วงที่เด็กจะสามารถคิดไม่เพียงแต่ในสิ่งที่เห็นหรือได้ยินโดยตรงเหมือนระยะก่อน ๆ แต่จะสามารถจินตนาการเงื่อนไขของปัญหาในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยพัฒนาสมมติฐานอย่างสมเหตุสมผลเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งก็หมายถึงว่า ในระยะนี้เด็กจะมีความสามารถคิดหาเหตุผลเหมือนผู้ใหญ่ นั่นเอง...” (เพียเจต์ (Piaget), (1969) (2563) และผลงานวิจัยของ อัญไอรินทร์ ราชวงศ์ (2558) ทำวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ศีลธรรม จริยธรรม ตามวิธีสอนแบบอริยสัจ 4 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า 1) คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามวิธีการสอนแบบอริยสัจ 4 มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 21.20 คิดเป็นร้อยละ 53.00 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 32.80 คิดเป็นร้อยละ 82.00 และพระมหาประเสริฐ ขาตเมธิ (โนโธสง) และคณะ (2558) ทำวิจัยเรื่อง การใช้วิธีสอนแบบอริยสัจ 4 ใน

สาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.27 และหลังเรียนโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.13 หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ความสามารถในการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้จากชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 แล้วจะช่วยส่งเสริมกระบวนการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัยที่เน้นการคิดอย่างเป็นระบบ คือการแสวงหาปัจจัยที่เป็นสาเหตุแห่งปัญหา การศึกษาความสัมพันธ์ซึ่งเหตุกับผล ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ได้ร่วมกันคิด ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา แนวทางแก้ปัญหา และเลือกแนวทางที่ดีที่สุด รวมทั้งร่วมกันประเมินผลว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่ ผลการวิจัยนี้มีผลสอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แคมมณี (2546) ที่สรุปว่า การจัดการเรียนรู้ตามขั้นทั้ง 4 ของอริยสัจ เป็นกระบวนการหาความรู้ที่ผู้เรียนจะต้องพยายามค้นคิดหาเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดให้มีสิ่งนั้น หาวิธีแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองโดยอาศัยหลักการของอริยสัจ 4 ในพระพุทธศาสนา และแนวคิดของ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตโต) (2547) ที่กล่าวถึงเรื่อง การคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย ไว้ว่า วิธีคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย คือ พิจารณาปรากฏการณ์ที่เป็นผลให้รู้จักสถานะที่เป็นจริง หรือพิจารณาปัญหา หาแนวทางแก้ไข ด้วยการค้นหาเหตุปัจจัยต่าง ๆ ที่สัมพันธ์ส่งผลสืบทอดกันมา โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้ 1) การคิดแบบปัจจัยสัมพันธ์ 2) การคิดแบบสอบสวน ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ หทัยชนก ตระกูลจำลอง และ สุชาติพย์ งามนิล(2561) ทำวิจัยเรื่อง ผลการสอนตามหลักอริยสัจ 4 ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชางานธุรกิจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามหลักอริยสัจ 4 มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และศรีธัญญา สีสมบัติ (2560) วิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนบนเว็บตามเทคนิคการเรียนรู้อริยสัจ 4 โดยใช้ระบบฐานความรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดแก้ปัญหา วิชา การสร้างเว็บเพจ ผลวิจัย พบว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บที่พัฒนาขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย พบว่า ระดับความพึงพอใจคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนโดยภาพรวมเท่ากับ 4.54 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ให้ความสนใจและมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้อาจเป็นเพราะผู้เรียนรู้สึกว่าเป็นอิสระในการแสดงความคิดเห็นส่งผลให้ผู้เรียนมีความสุข สนุกสนาน ได้แสวงหาเหตุปัจจัยของปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย ร่วมกันคิด

แบบสืบสาวหาเหตุปัจจัยโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 ผู้เรียนมีความสนใจในการศึกษา สถานการณ์และค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์นั้น ๆ อย่างกระตือรือร้น และการนำเสนอ รายงานหน้าชั้นด้วยความมั่นใจ สอดคล้องกับผลวิจัยของอัญญไอรินทร์ ราชวงศ์ (2558) ทำการวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ตามวิธีสอนแบบอริยสัจ 4 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการ เรียนรู้สาระการเรียนรู้ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรมตามวิธีการสอนแบบ อริยสัจสี่ เรื่องหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก งานวิจัยของศรีธัญญา สีสมบัติ (2560) วิจัย เรื่อง การพัฒนาบทเรียนบนเว็บตามเทคนิคการเรียนรู้อริยสัจ 4 โดยใช้ระบบฐานความรู้ เพื่อ ส่งเสริมความสามารถด้านการคิดแก้ปัญหา วิชา การสร้างเว็บเพจ ผลวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของ ผู้เรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนบนเว็บที่พัฒนาขึ้น ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และ นาถนภา บริบูรณ์เกษตร (2562) ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนวรรณกรรมไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการปรับใช้รูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้ อริยสัจสี่ ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ด้วยการปรับใช้รูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็น ด้วยมาก

องค์ความรู้จากการวิจัย (Research Knowledge)

ผลจากการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สะท้อนองค์ ความรู้ ดังนี้

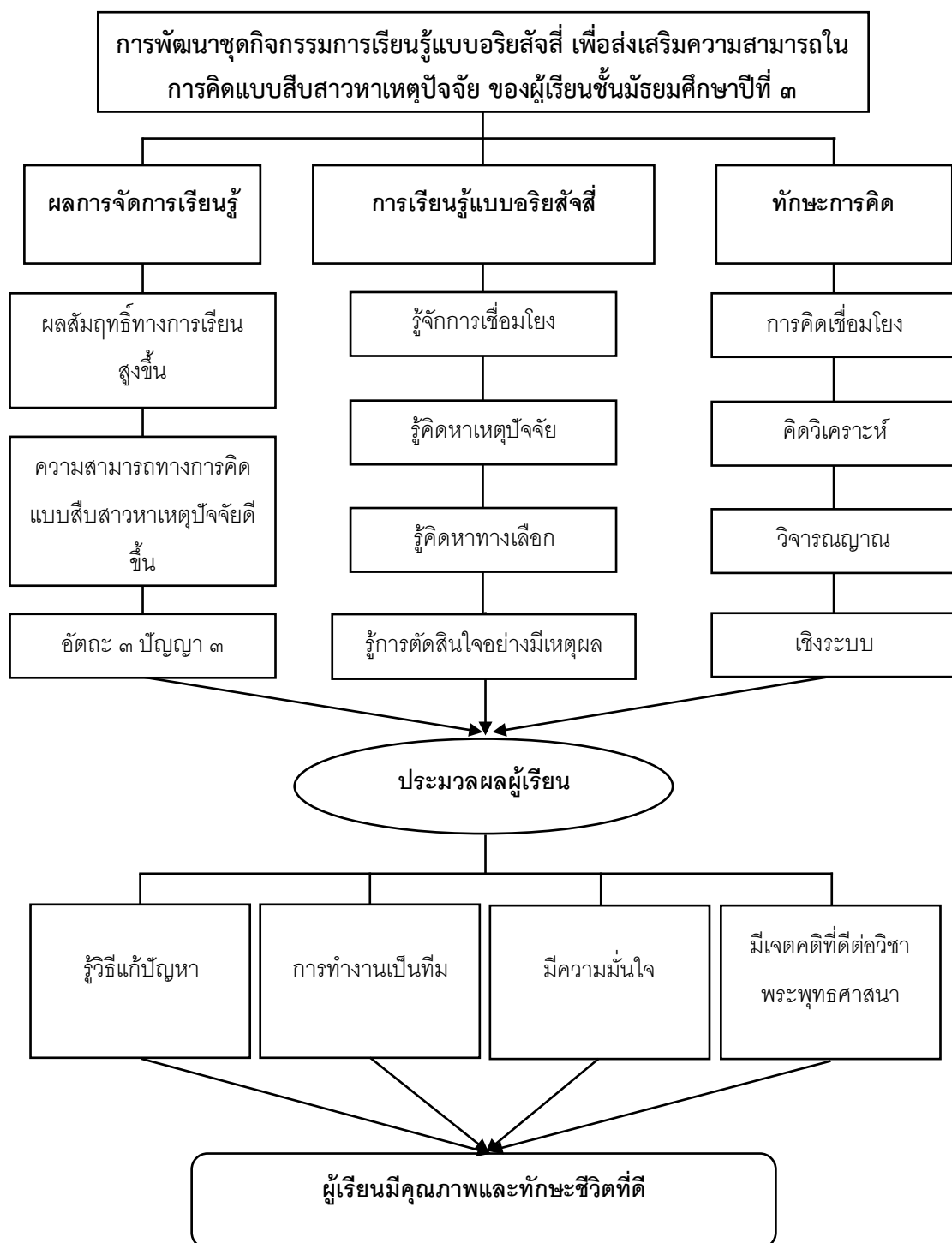
1) ด้านผลการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย พบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไปคือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงขึ้น ความสามารถทางการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัยดีขึ้น ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ หลักอริยสัจสี่ และสามารถเชื่อมโยงสถานการณ์เข้ากับหลัก อัตตะ 3 ละปัญญา 3 อ้างอิงจากผลการ ทดลองสอน

2) ด้านการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ พบว่า การสร้างสถานการณ์และการใช้สื่อที่อยู่ใกล้ตัว และมีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตประจำวันของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถคิดสืบสาวหาเหตุ ปัจจัยได้ดีขึ้น มีความสนใจในเรื่องที่เรียน สามารถสรุปและเข้าใจความหมายของ อัตตะ 3 และ ปัญญา 3 ได้อย่างถ่องแท้ ผู้เรียนรับรู้กระบวนการ ตระหนักว่า ปัญหาในสถานการณ์นั้น คืออะไร (ทุกข์) เหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหา (สมุทัย) นั้น ๆ มีปัจจัยใดบ้าง ที่มีความสำคัญมากที่สุด จะ แก่ปัญหานั้นอย่างไร จึงจะเกิดประโยชน์ทั้งตนเองและชุมชนได้ (นิโรธ) เลือกแนวทางแก้ปัญหาที่ สอดคล้องกับ เหตุปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหามากที่สุด

3) ด้านทักษะการคิดของผู้เรียน พบว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ ประสพการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ ฝึกทักษะการเชื่อมโยงสถานการณ์เข้ากับหลักธรรม ทักษะ

การคิดวิเคราะห์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เกิดความคิดที่เป็นระบบ โดยเริ่มตั้งแต่ตระหนักในเรื่องข้อมูล(เหตุปัจจัย) รู้จักการวิเคราะห์ข้อมูล รู้จักการวิเคราะห์ทางเลือกที่ดีที่สุด รู้จักการปฏิบัติตามทางเลือก มีการปรับแก้กระบวนการอย่างสม่ำเสมอ และมีการประเมินผลการปฏิบัติตามกระบวนการอย่างหลากหลายวิธีการทุกขั้นตอน แม้จะไม่มีระบบชัดเจน แต่มีบทสรุปและแนวทางการปฏิบัติ

4) ประมวลผลการสังเกต การสนทนากับผู้เรียน จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ อริยสัจสี่ พบว่า วิธีการแก้ปัญหาผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เกิดความมั่นใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ทำงานได้อย่างมีระบบและรอบคอบ แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล แสดงถึงการมีทักษะการคิดวิเคราะห์และสามารถสืบสาวหาเหตุปัจจัยเพื่อเป็นคำตอบของปัญหาด้วยตนเอง และผู้เรียนส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อสาระพระพุทธศาสนามากขึ้น

แผนภาพที่ 1 สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยที่มา : จากการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ประกอบด้วย

1.1 การจัดกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนตามชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 ครูหรือผู้สอนสามารถเลือกใช้รูปแบบหรือเทคนิคการสอนอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับหลักการในแต่ละขั้นตอนได้หลากหลายรูปแบบตามเนื้อหาการเรียนรู้หรือประสบการณ์ของผู้เรียน

1.2 ครูหรือผู้สอนควรศึกษาและทำความเข้าใจในขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ชัดเจนก่อนนำไปใช้ และควรเตรียมความพร้อมในบทบาทหน้าที่ของตนเอง จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการสืบค้นหาความรู้และความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งเตรียมสื่อที่เป็นเทคโนโลยีให้พร้อมใช้และแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม เพียงพอที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ตามความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีความน่าสนใจต่อผู้เรียนตลอดระยะเวลาที่เรียน

1.3 ครูหรือผู้สอนควรชี้แจงขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ชัดเจน รวมถึงบทบาทหน้าที่ของครูหรือผู้สอนในแต่ละขั้นตอน เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการทำกิจกรรมให้สะดวกและเป็นไปตามวัตถุประสงค์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป ประกอบด้วย

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่สามารถส่งเสริมการคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย

2.2 ควรมีการศึกษาค้นคว้าการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดรายวิชาพระพุทธศาสนา

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ทิตนา แคมมณี. (2546). *14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นันท์นภัส บรรจงปรุ, พิชรี ปริดาสุริยชัย และ ขวัญคุณฐิ์ แซ่อึ้ง. (2560). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ. *สุทธิปริทัศน์*. 31(99), 18-27.

ศรัณญา สีสมบัติ. (2560). *การพัฒนาบทเรียนบนเว็บตามเทคนิคการเรียนรู้สัจ 4 โดยใช้ระบบฐานความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดแก้ปัญหา วิชาการสร้างเว็บเพจ*.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สมนึก ภัททิยธนี. (2558). *การวัดผลการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: ประสานการพิมพ์.
สุรพล พรหมกุล. (2554). *ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินติ้ง
เฮ้าส์.

สำนักงานวิชาการมาตรฐานการศึกษา. (2551). *สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตาม
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

อัญไอรินทร์ ราชวงศ์. (2558). ผลการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
ตามวิธีสอนแบบอริยสัจสี่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารบัณฑิตศึกษา*. 8
(17), 148-156.